



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Avizului la proiectul de lege pentru modificarea
Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de lege pentru
modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002.

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Sergiu Litvinenco

Aprobat
prin Hotărârea Guvernului nr. /2022

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea Codului penal
al Republicii Moldova nr. 985/2002

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 985/2002, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 456 din 8 decembrie 2022), și comunică următoarele.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei informative, proiectul de act normativ a fost elaborat în scopul ajustării cadrului normativ în domeniul asigurării securității de stat, la situația operativă reală pe palierul combaterii riscurilor și amenințărilor generate de acțiunile informativ subversive ale serviciilor străine în raport cu Republica Moldova. Astfel, proiectul de act normativ are drept scop perfecționarea cadrului normativ dat fiind că în urma unei analize a practicii de aplicare a cadrului normativ pe segmentul securității naționale au fost depistate unele aspecte problematice. Respectiv, aplicarea normelor actuale, cum ar fi art. 337 din Codul penal (Trădarea de Patrie) și art. 338 din Codul penal (Spionajul) a scos în evidență lipsa normelor penale care ar incrimina faptele conexe acestor infracțiuni.

Prin urmare, acțiunea acestor norme este foarte restrânsă și nu cuprinde toate trăsăturile esențiale ale faptelor infracționale, ce atentează la securitatea statului. Imperfecțiunea cadrului normativ împiedică utilizarea efectivă a instrumentelor legale și funcționale pentru documentarea, prevenirea și contracararea acestor acțiuni.

Prin proiect se propune completarea Codului penal cu noțiunile de „entitate anticonstituțională” și „structură informativă ilegală”, cât și completarea cu noi componente de infracțiune care incriminează faptele conexe infracțiunilor de trădare de Patrie și spionaj.

Reieșind din cele expuse în nota informativă și întrucât modificări similare au constituit o parte componentă din obiectul proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului penal și Codului contravențional) promovat pe platforma Ministerului justiției, achiesăm asupra necesității operării amendamentelor ce vizează activitatea infracțională care subminează existența unității și indivizibilității statului Republica Moldova.

Astfel, în scopul îmbunătățirii proiectului prin prisma cerințelor de calitate a actului normativ expunem următoarele observații și propuneri.

La pct. 1

În partea ce ține de conținutul definițiilor introduse la art. 134²³ și 134²⁴, reținem că acestea sunt vulnerabile sub aspectul clarității și previzibilității textului normativ. În ambele articole proiectate este folosit termenul „structură”, fapt care generează dificultăți de a înțelege care este semnificația atribuită de către autorii

proiectului acestui termen. Or, se atestă o incertitudine, dacă întreprinderea, organizația obștească, organizația sportivă, organizația culturală, organizația religioasă etc., creată în conformitate cu așa-numita „legislație” a așa-numitei „Republici Moldovenești Nistrene” cade sau nu sub incidența acestor noțiuni. Mai mult ca atât, nu este clar dacă termenul de „structură” cuprinde doar înțelesul de așa-numită „autoritate” care acționează în afara câmpului constituționalității sau acest termen se referă la oricare subiect colectiv care acționează în afara câmpului constituționalității. Prin urmare, carențele textului normativ trebuie soluționate, pentru a corespunde exigențelor de calitate a legii penale.

În acest sens, recomandăm substituirea termenului „structură” printr-un alt termen sau sintagmă. Astfel la art. 134²³ se propune substituirea cuvântului „structura” cu cuvintele „o pretinsă autoritate”, iar la art. 134²⁴ cuvintele „orice structură” se vor substitui cu cuvintele „orice organizație”. Considerăm că în acest mod nu este vizat orice subiect colectiv care acționează în afara câmpului constituționalității, ci doar o așa numită autoritate care mimează un regim de putere publică, intuind astfel că aceasta a fost de fapt și intenția autorilor proiectului de lege.

La pct. 2

Cu referire la completarea Codului penal cu art. 337¹, menționăm că norma de incriminare propusă, pune sub incidența legii penale acțiunile săvârșite în dauna suveranității, independenței, inviolabilității teritoriale, securității de stat sau capacității de apărare ce se realizează prin următoarele modalități normative:

- transmiterea, sustragerea sau culegerea de informații ce constituie secret de stat cu scopul de a le transmite reprezentanților unei entități anticonstituționale;
- transmiterea, sustragerea sau culegerea de informații altele decât cele care constituie secret de stat din însărcinarea serviciului de spionaj al unei entități anticonstituționale pentru a fi folosite în dauna intereselor Republicii Moldova;
- acordarea de ajutor unei entități anticonstituționale la desfășurarea de activități dușmănoase împotriva Republicii Moldova.

Actualmente Codul penal incriminează trădarea de Patrie la art. 337 și spionajul la art. 338. Astfel, din conținutul textului de incriminare prevăzut la art. 337, latura obiectivă a acestei infracțiuni constă în fapta prejudiciabilă exprimată atât prin divulgarea secretului de stat unui stat străin, unei organizații străine sau reprezentanților lor de către un cetățean al Republicii Moldova cât și prin acordarea de ajutor unui stat străin la desfășurarea activității dușmănoase împotriva Republicii Moldova. Subsecvent, în cazul spionajului acțiunea prejudiciabilă este săvârșită de un cetățean străin sau apatrid și se manifestă prin transmiterea, sustragerea sau culegerea de informații ce constituie secret de stat ori prin transmiterea sau culegerea din însărcinarea serviciului de spionaj străin, a altor informații.

Prin urmare, linia de demarcare între noua componentă de infracțiune propusă și reglementările în vigoare nu este precisă, fapt care ar putea genera probleme la calificarea acestor infracțiuni. Drept urmare, revizuirea componentei

de infracțiune prevăzute în proiectul de lege la art. 337/1, alin.(1), lit. a), și lit. b), este necesară sub aspectul diferențierii clare a acțiunii și laturii obiective a infracțiunii, pentru a nu dubla incriminarea acțiunilor, pentru a cuantifica gravitatea urmărilor prejudiciabile, cât și pentru a diferenția mai clar subiecții față de cei prevăzuți la art. 338 Cod penal.

Cu referire la cea de-a treia modalitate de realizare a laturii obiective, reținem că prin scrisoarea din 30.06.2016, autoritățile Republicii Moldova au solicitat avizul Comisiei de la Veneția pe marginea „Proiectului de lege nr. 281 pentru modificarea și completarea unor acte legislative” denumit generic „mandat de securitate” (CDL-REF(2016)058). Potrivit „proiectului de lege nr. 281” menționat supra, Codul penal urma a fi completat cu o normă similară ca cea propusă în proiectul supus avizării. În acest context, reținem că potrivit Avizului comun al Comisiei de la Veneția nr. 878/2017 din 14 martie 2017 (CDL-AD(2017)009) adoptat la cea de 110-a sesiune plenară (Veneția, 10-11 martie 2017), s-a statuat următoarele:

„71. Infracțiunile descrise în subsecțiunile (a) – (c) sunt vagi și, pentru a evita orice interpretare și aplicare arbitrară, ar trebui să fie clar specificate. Ce înseamnă, de exemplu, *„acordarea de ajutor administrației unei entități neconstituționale la îndeplinirea de activități dușmănoase împotriva Republicii Moldova”*? Infracțiunea are un cadru larg. Include ea, de exemplu, activitatea pentru un serviciu de sănătate sau pentru un oficiu poștal din Transnistria? De asemenea, ce înseamnă *„activități dușmănoase”* și cine trebuie să le definească? [...]”

În ordinea celor expuse, se recomandă revizuirea componentei de infracțiune prevăzute la art. 337¹ și excluderea literei c) din conținutul acestuia în scopul evitării unor probleme de ordin practic la calificarea acestei infracțiuni. Totodată, dacă se consideră absolut necesar de a incrimina activitatea unei entități neconstituționale împotriva statului, sugerăm ca aceasta să fie reglementată printr-un text normativ distinct, prin analogie cu art. 338¹ din proiect.

La pct. 3

În scopul atingerii pe deplin a obiectivului propus prin prisma acestui proiect de act normativ, sugerăm extinderea spectrului de infracțiuni care ar intra sub incidența infracțiunii de la art. 338². Prin urmare, se propune substituirea textului „la art. 337 și 338” cu textul „la art. 337-338”, astfel fiind inclusă și noua componentă de infracțiune de la art. 337¹.

La pct. 6

La art. 352² alin. (1) propunem completarea după cuvântul „pregătirea” cu cuvântul „tentativa”. În acest context, menționăm că potrivit art. 27 din Codul penal se consideră tentativă de infracțiune acțiunea sau inacțiunea intenționată îndreptată nemijlocit spre săvârșirea unei infracțiuni dacă, din cauze independente de voința făptuitorului, aceasta nu și-a produs efectul.

Prin urmare, în condițiile în care potrivit normei art.352² alin.(1) este incriminată fapta persoanei care, nu înștiințează autoritățile statului despre

pregătirea sau săvârșirea uneia din infracțiunile prevăzute la art. 337-340, 343, în cazul în care a luat cunoștință despre acesta, considerăm rezonabil a fi incriminată fapta de neînștiințare a autorităților statului despre tentativa uneia din infracțiunile nominalizate supra.

Totodată, urmare a operării modificărilor legale în cauză, se constată necesitatea completării art. 270² alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, după cifrele „337-346” cu cifra „352²”. Competența Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (în continuare – *PCCOCS*) de a exercita urmărirea penală în cazul infracțiunii prevăzute de art. 352² din Codul penal este o consecință logică a faptului că, dispoziția articolului incriminează fapta de neînștiințare a autorităților statului despre pregătirea sau săvârșirea uneia din infracțiunile prevăzute la art. 337-340, 343 – componente de infracțiune aflate în competența exclusivă a *PCCOCS*.

Astfel, pentru asigurarea bunei înfăptuiri a justiției ar putea fi necesară investigarea infracțiunii prevăzute de art. 352² într-o procedură unică cu cele prevăzute la art. 337-340, 343 de către *PCCOCS*, împrejurări ce justifică necesitatea atribuirii în competența ultimei, exercitarea urmăririi penale în cazul infracțiunii prevăzute la art. 352² din proiect. Totodată, se menționează că în partea ce ține de completarea competenței procesuale a *PCCOCS* în Codul de Procedură Penală, acest lucru poate fi operat în proiectul de lege consolidat privind modificarea legii-procesual penale, proiect aflat în proces de finalizare pe platforma Ministerului Justiției.

Suplimentar, reieșind din actualitatea/prioritatea subiectului referitor la survolarea spațiului aerian de dispozitive neidentificate, reieșind din pericolul unor asemenea fapte, care în primul rând atentează la securitatea aeronautică, dar și securitatea publică, considerăm necesar ca, ținând cont de realitățile actuale, acțiunile de survolare a spațiului aerian de obiecte militare cum sunt rachete, drone, aparate fără pilot, precum și alte dispozitive folosite în scopuri militare să fie prevăzute în Capitolul XIII din Codul penal – Infracțiuni contra securității publice și a ordinii publice.

În contextul celor menționate mai sus, Guvernul susține proiectul de lege pentru modificarea Codului penal (inițiativa legislativă nr. 456 din 08.12.2022), cu condiția revizuirii și ajustării acestuia prin prisma obiectivelor și propunerilor expuse mai sus.